

Довідка
про стан викладання та рівень знань
учнів з української мови у 1-11 класах

Згідно з річним планом роботи закладу на 2019-2020 н.р. та перспективним планом внутрішньошкільного контролю вивчення навчальних предметів на 2016-2022 роки адміністрацією НВК проводився моніторинг викладання та рівень знань і практичних навичок учнів 1-4-х класів з української мови та в 5-11-х класах з української мови і літератури. та проведення позакласної роботи з предмета.

Навчання української мови у закладі здійснюють 5 вчителів.

Гавка С.Д. (3-Б, 4 кл.)

Гончарюк Г.І. (1-Б, 3-А кл.)

Бузей А.В. (6-А, 7, 10, 11 кл.)

Гавка М.Ф. (5-А, 5-Б, 6-Б, 8, 9 кл.)

Свекла М.Г (2-А кл.)

Гуцкал К.І (2-Б кл.)

Романюк Д.В. (1-А кл.)

Вивчення стану викладання української мови та літератури здійснювалося за такими напрямками:

- виконання навчальних планів і програм, реалізація рекомендацій із викладання української мови;
- стан матеріально-технічного і навчально-методичного забезпечення викладання предмету, рівень використання наявної матеріально-технічної бази;
- дотримання вимог ведення шкільної документації (класних журналів, зошитів, календарних та поурочних планів),
- рівень дотримання психолого-педагогічних вимог до уроку, організація та якість освітнього процесу,
- рівень засвоєння програмового матеріалу на уроках та результативність навчальних досягнень школярів;
- формування в учнів умінь і навичок зв'язного мовлення, зв'язок з іншими напрямками роботи з розвитку мовлення;
- збагачення словникового запасу учнів із погляду лексичної та граматичної будови;
- засвоєння норм української літературної мови;
- реалізація проблеми, над якою працює колектив НВК в напрямі особистісно зорієнтованої технології навчання;
- науково-теоретичний рівень викладання;
- планування навчального матеріалу, підбір тестових, індивідуальних, диференційованих завдань, наочності тощо;
- дотримання вимог єдиного орфографічного режиму;
- ефективність використання міжпредметних зв'язків;
- методика перевірки рівня знань учнів;
- упровадження активних форм і методів навчання;

- методика повторення пройденого матеріалу;
- раціональне використання робочого часу;
- результативність навчання, якість знань, умінь і навичок учнів при складанні тестів ЗНО;
- результативність участі у всеукраїнських олімпіадах та конкурсах;
- форми позакласної роботи;

Із метою перевірки викладання української мови та літератури і проведення позакласної роботи з предметів за переліченими напрямками адміністрацією НВК були відвідані уроки, вивчено документацію вчителів і учнівські зошити, проведено контрольні роботи, аналізовано ДПА випусників закладу, відвідано позакласні заходи. Завдяки цьому одержано об'єктивну характеристику роботи вчителів, надано певні рекомендації та внесено корективи до системи викладання. Під час моніторингу вивчався рівень організації умов навчання згідно з вимогами Державного стандарту початкової освіти та Концепцією Нової української школи, методичного забезпечення освітнього процесу в 1 –х та 2-х класах НУШ.

Перевірка показала, що вчителі працюють за чинною навчальною програмою та за підручниками, рекомендованими Міністерством освіти і науки України.

Усі вчителі української мови та літератури усвідомлюють завдання, які сьогодні поставлені перед школою, і працюють на кінцевий результат – виховання свідомого громадянина України, формування освіченої, творчої особистості, здатної жити і працювати у XXI столітті. Вони володіють методикою викладання та забезпечують засвоєння учнями програмового матеріалу. Провідним у роботі вчителів є реалізація ідеї навчання мови на текстовій основі, що дає змогу оптимально поєднувати навчання і різнобічне виховання учнів. Більше уваги, у порівнянні з минулим навчальним роком, учителі приділяють застосування ІКТ у навчально-виховному процесі, що підвищує інтерес учнів до вивчення предмета.

Освітній процес у 1-х та 2-х класах організовано за типовою освітньою програмою О.Савченко.

Вчителі які викладають у даних класах (Романюк Д.В., Гончарюк Г.І., Гуцкал К.І., Свекла М. Г.) у своїй роботі керуються Новим державним стандартом початкової освіти, методичними рекомендаціями МОН України щодо викладання у 1-х та 2-х класах НУШ, пройшли он-лайн навчання на платформі «EdEra» та курси підвищення кваліфікації за Типовою освітньою програмою МОН України щодо організації освітнього процесу у 1-х та 2-х класах. Календарне та поурочне планування на I семестр 2019-2020 навчального року складено відповідно до нових освітніх програм.

Вчителі Нової української школи ретельно готуються до кожного уроку, систематично опрацьовують новинки ІКТ та методичної літератури. На уроках спостерігається продумана система роботи з дотриманням принципу послідовності у роботі. Велику увагу на своїх уроках вчителі звертають на розвиток зв'язного мовлення, пам'яті, виробленню навичок правильного каліграфічного письма, яке закріплюється на індивідуальних та групових

заняттях. Систематично використовують інформаційно-комунікаційні технології, що покращують сприйняття учнями навчального матеріалу, активізують їх увагу, навчають критично мислити. Формують у дітей наскрізні вміння, інтегруючи навчальні предмети. Незважаючи на невеликий викладацький досвід, вчителі Свекла М. Г. та Гуцкал К. І. добре володіють методикою викладання української мови, що дозволяє виходити їй на високий рівень навчання: знання, вміння та навички більшості учнів носять міцний характер. Вчителі НУШ неухильно дотримуються всіх дидактичних умов проведення уроків у 1-х та 2-х класах, залучають дітей до активної взаємодії через гру, спільну працю та пізнання.

Вчитель початкових класів *Гончарюк Г.І.* під час викладання уроків української мови у 3-А класі використовує ефективні форми і методи роботи, які активізують розумову діяльність учнів. Проводять цікаві та змістовні уроки, які відзначаються добре продуманою побудовою, емоційністю. На уроках вчителька розвиває спостережливість, зорову пам'ять, увагу, уяву та логічне мислення.

Забезпечує системність знань учнів, збагачує їхній словниковий запас, виховує вміння вчитися самостійно, зацікавлює матеріалом. Достатню увагу приділяє мовленнєвій діяльності учнів (аудіювання, говоріння, читання).

На уроках всі види роботи взаємопов'язані і носять творчий і розвиваючий характер. Учні самі спостерігають за мовними явищами і роблять висновки. Вчителька вдало організовує колективну роботу, індивідуальну та роботу в парах. Застосовує ігрові моменти, фізкультхвилинки, доцільно використовує наочність, ІКТ, дидактичний та ілюстративний матеріал.

У 3-Б та 4-му класах українську мови викладає вчитель *Гавка С.Д.* Завдяки сучасним методикам та набутому досвіду забезпечує високий показник рівня успішності та якості освітнього процесу. На уроках великого значення приділяє словесним, практичним, проблемно-пошуковим методам навчання, створює ігрові ситуації, використовує різні види та прийоми роботи що сприяють розвитку уваги, мислення, створюють атмосферу зацікавленості, ситуації успіху, творчої співпраці вчителя та учнів. Світлою Дінівною широко практикується використання на різних етапах уроку різнорівневих тестових завдань. Її уроки відрізняються високим темпом, яскраво поданими факторами, розвитком пізнавальних здібностей учнів.

Більша частина запропонованих завдань підштовхує учнів до розширення знань, власних думок, формує креативні компетентності школяра.

Світлана Дінівна формує в учнів уміння вчитися, здобувати знання власною працею, власним пошуком. Для обдарованих учнів обов'язково – розширює програмовий матеріал, виходить за рамки підручника у вивченні тієї чи іншої теми.

Велику увагу вчителька приділяє формуванню в учнів уміння сприймати усне й письмове мовлення, відтворювати, самостійно будувати усні й письмові висловлювання різних жанрів.

Вчитель української мови та літератури Бузей А.В. (6-А, 7, 10, 11 кл.) на високому методичному рівні володіє методикою викладання предмету. Вчитель планує уроки грамотно, цілі завжди відповідають змісту уроку, методам навчання. Велику увагу приділяє створенню мотиваційної сфери на різних етапах навчання, навчає доступно, з урахуванням рівня підготовки учнів. Вчитель постійно працює над чистотою мови учнів, формуванням навичок культури мовлення, рівня володіння термінологією. Анжела Василівна використовує різноманітні доцільні форми самостійної роботи учнів (робота з підручником, художнім твором, словниками) використовує інформативно-повідомляючі, пояснювальні, інтерактивні методи викладання, дотримується науковості та послідовності в принципах навчання. В 11 класі Анжела Василівна будує уроки так, щоб учні практично готувалися до участі у ЗНО. При викладанні української мови приділяє значну увагу орфографічній грамотності учнів, на уроках розвитку мовлення вчить правильно, аргументовано висловлювати думки, привчає учнів коригувати мовленнєву діяльність згідно з стилями мовлення, пропагує роботу з різноманітними словниками. Учитель намагається поєднувати стандартні, класичні форми та методи викладання з інноваційними методиками.

На уроках української літератури Анжела Василівна ознайомлює учнів з духовними здобутками й художніми відкриттями кращих творів української літератури, сприяє перетворенню духовних цінностей, закарбованих у літературних творах, в індивідуальний досвід школярів. Учні вчать сприймати літературний твір як мистецьке явище, розуміти його художню своєрідність, особливості індивідуального стилю автора, розглядати його в контексті розвитку культури.

Вчитель достатню увагу приділяє підвищенню свого професійного рівня, є керівником шкільного методичного об'єднання вчителів суспільно-гуманітарних наук.

Вчитель української мови та літератури *Гавка М. Ф.* (5-А, 5-Б, 6-Б, 8, 9 кл.) добре володіє методикою викладання предмету. Вона багато працює над підвищенням своєї кваліфікації. Новий матеріал подає цікаво, на високому науковому рівні із використанням різноманітних форм та методів навчання, міжпредметних зв'язків. Належну увагу приділяє активізації навчання, розвитку критичного мислення. В процесі навчання реалізує принцип комунікативності, використовує усну основу навчання. Вчитель організовує самостійну роботу учнів на уроках, намагається приблизити усне мовлення до реальних ситуацій. При плануванні та конструюванні уроку враховує вікові та психологічні особливості учнів, психологію сприймання дитиною творів художньої літератури. Марія Флорівна при викладанні предмету формує в учнів сприймання української літератури в контексті загальнолюдської культури, прищеплює любов до національної культури як мистецтва слова. Важливу роль вона відводить урокам, спрямованим на формування таких умінь, як оволодіння різними способами читання, робота з додатковою літературою, уважне слухання усного мовлення. Учні Марії Флорівни працюють із задоволенням, вільно висловлюють свої думки, показують засвоєння основних теоретичних

понять, свідомо оперують ними, творчо мислять. На уроках літератури вчитель методично грамотно аналізує художні твори, за допомогою мистецтва слова допомагає формувати, збагачувати внутрішній світ дитини, розвивати інтелект, творчі здібності, естетичний смак.

Багато уваги приділяють вчителі української мови та літератури роботі з обдарованими учнями. Про це свідчать результати участі учнів у Всеукраїнських учнівських олімпіадах, у різних конкурсах науково-методичного напрямку.

За останні 4 роки у Всеукраїнських учнівських олімпіадах з української мови та літератури учні вибороли 14 призових місць. У поточному навчальному році маємо учасника в обласному етапі олімпіади.

У Міжнародному мовно-літературній конкурсі учнівської та студентської молоді імені Тараса Шевченка учні посіли 17 призових місць у районному етапі та III місце в обласному.

14 призових місць на районному рівні та 1 – на обласному учні посіли у Міжнародному конкурсі з української мови імені Петра Яцика.

Не менш важливими для вчителів української мови та учнів є участь у районній конференції в рамках Всеукраїнської експедиції учнівської та студентської молоді «Моя Батьківщина – Україна» (3 призові місця районного рівня) та у Всеукраїнському конкурсі учнівської творчості (3 призові місця).

Велику увагу приділяють вчительки участі учнів у конкурсі-захисті науково-дослідницьких робіт з предмету. У даному конкурсі 2 учнів стали переможцями у районному етапі та лауреатами в обласному.

Також у поточному навчальному році дві учениці працюють над темами, для участі у вищевказаному конкурсі та у конкурсі учнівської творчості.

На протязі останніх років учні були досить активними у конкурсі «Олімпіс».

У цьому навчальному році учениця Фалка К. (вчитель Гавка М.Ф.) зайняла II місце у Всеукраїнській учнівській олімпіаді з української мови.

У Міжнародному мовно-літературному конкурсі імені Т. Шевченка в районному етапі брали участь: Фалка К.-I місце (участь в обласному), Гренік Евеліна – III місце.

У поточному році вчителька працює над роботою для участі у конкурсі учнівської творчості.

Під керівництвом вчительки Бузей А.В. учениця 11 класу Морар А. працює над науковою роботою «Ідея соборності України в поезії О.Олеся, Є.Маланюка» для участі у конкурсі-захисті НДР.

У Міжнародному мовно-літературному конкурсі імені Т. Шевченка в районному етапі брали участь: Дирда М.- I місце (III місце - в обласному), Федоряк Чезаріна – III місце.

Учениця 11 класу брала участь у районному етапів Міжнародного конкурсу імені П. Яцика в результаті чого посіла II місце.

У Всеукраїнській учнівській олімпіаді з української мови у районному етапі призерами стали: Федоряк Чезаріна (III м.), Горда Жанна (III м.), Дирда Марія (I м.) яка братиме участь в обласному етапі олімпіади.

Важливим елементом навчання української мови та літератури є ведення учнями зошитів. Перевіркою встановлено, що зошити з української мови мають належний вигляд в усіх класах. Перевіряються зошити згідно з вимогам. Найсуттєвішим недоліком виявилися помилки, допущені учнями у підписі зошитів. Серйозне занепокоєння викликає стан каліграфії. Вона жахлива в усіх класах, але найгірша в 5-В, 6-В, 8, 10 класах. Учні роблять неправильні інтервали між роботами, не зважаючи на попередження, учні продовжують активно використовувати коректори, а правилами такі дії категорично заборонені. Турбує відсутність домашніх робіт, особливо в старших класах.

Проаналізувавши письмові роботи, можна зробити висновок, що вчителі проводять на уроках різноманітні види роботи: письмо під диктовку, різного роду списування, вибіркові, словникові, попереджувальні диктанти, перекази усні та письмові, творчі роботи, самостійні роботи різних рівнів складності.

У закладі наявний кабінет української мови і літератури, де зібрано книжковий фонд літератури для уроків, літератури рідного краю, словники, таблиці, розпочата робота над створенням методичної системи з вивчення окремих тем. В 2017 році оновилася матеріальна база кабінету. Кабінет оснащений мультимедійною дошкою, проектором, ноутбуком, принтером, сучасними дидактичними матеріалами.

Учителі української мови та літератури урізноманітнюють типи уроків, розвивають у дітей інтерес до вивчення предмета, реалізують принципи науковості.

Рівень знань, умінь та навичок учнів з української мови та літератури вивчався шляхом проведення контрольних робіт, їх аналізу, відвідування уроків.

Для перевірки результативності роботи вчителів та об'єктивних річних оцінок у 3-11-х класах було проведено контрольні диктанти та тестування. Їхні результати та якісний показник навчальних досягнень з української мови та літератури відображено у нижче поданих таблицях:

Результати контрольних робіт

№ п/п	Предмет	Кл.	Результати контрольних замірів									яко сті	Вчитель
			В	%	Д	%	С	%	П	%	Сер. бал		
1	Укр. мова	2-А	5	42	-	-	7	58	-	-		42	Свекла М.Г.
2	Укр. мова	3-А	3	20	9	60	3	20	-	-	8,1	80	Гончарюк Г.І.
3	Укр. мова	3-Б	3	21,4	5	35,7	5	35,7	1	7,1	7,6	57	Гавка С.Д.
4	Укр. мова	4	8	57,1 4	3	21,4 3	3	21,4 3	-	-	9,0 7	78,5	Гавка С.Д.
5	Укр. мова	5-А	4	50	1	12,5	2	25	1	12,5	7,4	62,5	Гавка М.Ф.
6	Укр. мова	5-Б	2	12,5	6	37,5	6	37,5	2	12,5	6,5	50	Гавка М.Ф.
7	Укр. мова	6-А	2	18	4	36	5	46	-	-	6,8	54	Бузей А.В.

8	Укр. мова	6-Б	1	11	5	56	1	11	2	22	6,8	67	Гавка М.Ф.
9	Укр. мова	7	2	22	4	45	2	22	1	11	7,3	67	Бузей А.В.
10	Укр. мова	8	1	9	4	36	5	46	1	9	6,4	46	Гавка М.Ф.
11	Укр. мова	9	-	-	6	33	10	56	2	11	5,4	33	Гавка М.Ф.
12	Укр. мова	10	1	12,5	6	75	-	-	1	12,5	7,6	87,5	Бузей А.В.
13	Укр. мова	11	3	33	2	22	4	45	-	-	7,1	55	Бузей А.В.

Загальний показник якості знань з української мови – 61 %.

Типові помилки з української мови:

- у 5-х класах: неправильний перенос слів, написання прислівників, розділові знаки при вставних словах однорідних членах речення, неправлений розбір словосполучення;

- по 6-х класах: вживання розділових займенників, м'якого знака, розділових знаків при однорідних членів речення, написання складних числівників, їх відмінювання, кома в складному реченні;

- у 7-му класі: відмінювання словосполучень: дієприкметник та іменник, при утворені активних та пасивних дієприкметників;

- у 8-му класі: правопис прислівників, розділові знаки при узагальнюючих словах, відокремлених членах речення, написання сполучників, прийменників;

- у 9-му класі: розділові знаки при прямій мові, неправлене визначення частин мови, синтаксичний розбір речення;

- по 10-му класі: розділові знаки в складному реченні, подвоєння та подовження приголосних, правопис займенників, правила переносу.

Виявлених прогалин у знаннях учнів є наявність об'єктивно складних тем, які завжди викликають труднощі під час вивчення та потребують постійного опрацювання шляхом систематичного повторення.

Результати вивчення орфографічних і пунктуаційних умінь, яке здійснювалося шляхом списування у 3-Б класі за текстом адміністрації гімназії не відрізняються від результативності написання попереднього диктанту, якість знань 7,6. Аналіз контрольної роботи української мови у 4 класі показав, що учні добре впоралися з поставленими завданнями, якість знань 78 %, на високому рівні написали 8 учнів (57%).

Роботи якісно перевірені, всі помилки виправлено, оцінки встановлено об'єктивно, що свідчать про дотриманням критеріїв оцінювання навчальних досягнень учнів.

Аналіз контрольних робіт з української мови у 5-11 класах показали, що учні вміють працювати з незнайомими текстами і використовувати тестові завдання, добре впоралися з поставленими завданнями. Результати контрольної роботи з української мови у 5-Б, 6-А та 9 класах показали, що учні понизили свій рівень знань, у 7 та 10 класах підвищили рівень знань на 1 та 1,4 бали. Аналіз результатів написання робіт з української мови показав що учні

5-А, 6-Б, 8,11 класах в цілому підтвердили свої знання з предмета на високому та достатньому рівнях, водночас зріс показник середнього рівня на 4% та знизився показник достатнього на 5%. Вчителі Бузей А.В., Гавка М.Ф., які здійснив перевірку виявили володіння критеріями оцінювання навчальних досягнень учнів.

Аналіз результатів контрольних робіт і досягнень учнів з української мови та літератури за рік дає змогу зробити ряд висновків.

Найвища якість знань в учнів 3-А, 10 та 5-А класів.

Викликає занепокоєння той факт, що 10 учнів, що писали роботу з української мови, а це 13 %, одержали оцінки початкового рівня. На практиці це означає, що ці діти не здатні на писемне мовлення. В той же час оцінки високого рівня одержали 24 учнів, що становить 27 %. Якісний показник за контрольні роботи з української мови становить 60 %.

Аналіз рівня навчальних досягнень учнів свідчить, що учні на достатньому рівні оволоділи програмовим матеріалом. Початковий рівень знань учнів з української мови (10 %), з української літератури (6 %) обумовлюється тим, що учні не набули необхідних знань, умінь та навичок. Тому повинна вестись кропітка робота з вирівнювання, тобто підвищення рівня їх знань, та індивідуальна робота із учнями, які мають початковий рівень знань.

Також вчителям української мови потрібно посилити увагу до організації роботи з підготовки учнів до ЗНО з української мови, оскільки у минулому навчальному році 92 % учнів не підтвердили свої знання з предмету. За результатами ДПА наявний початковий рівень знань у 4 учнів (25%). На жаль, зовсім відсутній і високий рівень, а на достатньому рівні ЗНО склад один учень, що становить лише 8%.

Середній бал за ДПА з української мови у 2019 році складає 4,3. Середній річний бал з предмету 6,9 бала. Розбіжність між річним оцінюванням та результатами за ДПА складає -2,6 бала. У 2018 році також 80% учнів не підтвердили свої знання, середній бал 5,2. Якщо зробити аналіз ЗНО з української мови протягом 5-ти років можна зробити висновок, що присутня значна розбіжність між річними оцінками та оцінками ДПА.

Аби покращити ситуацію, необхідно більше працювати в напрямку якісної підготовки до ЗНО, максимально використовувати на уроках тести різних форматів, а також проводити роз'яснення того, як правильно заповнювати бланки «А» та «Б» тестового зошита ЗНО відповідно до різних форм завдань та які графи необхідно заповнювати в разі виявлення помилки самим учнем.

Вчителям української мови та літератури які викладають в старших класах дотримуватися заходів щодо покращення якості знань, умінь і навичок учнів з предмету, ЗНО та обговорити їх наслідки на шкільному методичному об'єднанні.

Велику увагу приділяють вчителі української мови і позакласній роботі з предмету. Це проведення предметного тижня української мови та літератури, відзначення свят: Дня української писемності, Шевченківські дні та інші. Вчитель

Бузей А.В. у 2017 році провела позакласний захід на тему: «Ольга Кобилянська-славна дочка України», 2018 – «Сирітська доля Тараса Шевченка», 2019 – «Шанування 125-річчя від дня народження О. Довженка». Вчитель Гавка М.Ф. провела позакласні заходи: «Наша мова калинова», «Я чую тебе, Кобзарю, крізь століття», також інтелектуальну гру-квест «Сходження на мовний Олімп», брейн-ринг «Найкращий знавець української мови»

Однак, слід зазначити деякі недоліки:

Усне і писемне мовлення багатьох учнів не відповідає вимогам комунікативної змістової лінії. Недостатня орієнтація в типах мовлення, низький рівень словникового запасу є причиною того, що деякі учні не вміють будувати монологічні висловлювання на лінгвістичні теми, самостійно, без додаткових запитань давати вичерпну відповідь, наводити відповідні приклади. Іноді залишається низьким рівень розуміння учнями правописного матеріалу та вміння застосовувати практично теоретичні знання.

Слід звернути більшу увагу на розвиток зв'язного мовлення учнів, а саме на побудову усного висловлювання, формулювання власної точки зору.

Також потрібно працювати в напрямку покращення каліграфії учнів.

Виконавець:

ЗД НВР

Морар М.І.